

%BE%D0%BA_%D1%83_%D1%87%D0%B5%D1%80%D0%BD%D1%96%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D1%96/ucr-814048.

9. Титул XII. Монахи та інші ченці і члени інших інститутів посвяченого життя // Кодекс канонів східних Церков. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.ugcc.org.ua/CSEC/12.html#c504>.
10. Українська Греко-Католицька Церква. Успенська Унівська Лавра. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.studyty.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=54&Itemid=44.

Ірина Гур'янова (Рівне)

ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ ПОШУКИ ВІРУЮЧИХ БАПТИСТСЬКИХ ЦЕРКОВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

У статті висвітлюються сутність екзистенційних шукань сучасних Євангельських християн баптистів, а також показано особливості процесу самоідентифікації баптистів в умовах України.

Ключові слова: протестантизм, баптизм, соціальний простір, самовизначення, екзистенція, конфесія.

Iryna Gurianova

EXISTENTIAL SEARCHES OF BAPTIST CHURCHES BELIEVERS IN CONTEMPORARY SOCIAL TRANSFORMATIONS

The article highlights the essence of existential quest of modern Evangelical Christians Baptists, and shows features of the self-determination of Baptists in Ukraine.

Keywords: Protestantism, Baptists, social space, self-existence, confession.

Духовні процеси, що відбуваються в Україні в умовах трансформації сучасного суспільства, неможливо розглядати з'ясування участі в них сучасних протестантських, зокрема баптистських церков. Ця конфесія має давню та багату історію, що знайшла прояв в освіті, культурі, пов'язана з поворотними моментами вітчизняної історії і відіграє значну роль у сьогоднішніх релігійних процесах, духовному житті країни. На зламі ХХ–ХХІ ст. вона зміцнила свої позиції, і є однією з динамічніших християнських конфесій. Проте визначення ролі баптистських церков в суспільстві й духовному житті в умовах сучасних соціальних трансформацій залишається дискусійним питанням. Йдеться зокрема про недостатній рівень вивчення самої конфесії, зокрема такого її

виміру як екзистенціалізм – смисложиттєвий. Для релігійних дисциплін (протестантизм, зокрема баптизм), вже давно є об'єктом уважного і прискіпливого вивчення. Проте слід зазначити, що й дотепер не створено цілісної концепції цього феномену. Виникнення, розвиток, інституалізація та останнім часом інкультурація баптизму в українському суспільстві – феномен і процеси, що заслуговують на спеціальне філософсько-релігієзнавче дослідження.

Так, на порозі ХХІ ст. більшість із протестантських течій опинилась перед серйозними проблемами осмислення свого минулого й національного коріння, узагальнення набутого надбання, розробки власної доктринальної традиції. Процеси конфесійного становлення й пошуку самодостатнього місця в суспільно-духовному просторі країни активно здійснюються ЄХБ в сучасних умовах. Ці процеси та рухи стали невід'ємним атрибутом українського громадського сьогодення. Водночас вони є складним релігійним та соціально-політичним феноменом. Зростання їх кількості та впливу ми можемо спостерігати у різноманітних процесах нашої держави [1, с. 95].

Зацікавившись розвитком цих явищ, ми у своєму виборі зупинились на євангельських християнах-баптистах, які досить поширені в сучасній Україні. За різноманітною статистикою, євангельські християни-баптисти є найбільшою за чисельністю структур протестантською спільнотою. Ознайомлення з об'єктивною історією баптизму особливо актуальне в наші дні у зв'язку з гарантованою державою релігійною свободою в Україні. У сучасних умовах християнство взагалі та євангельсько-баптистська деномінація зокрема нерозривно пов'язані з усім українським суспільством, його життям та проблемами. Набуває особливої актуальності дослідження смисложиттєвих цінностей і орієнтацій віруючих баптистських церков в контексті проблем сучасної трансформації суспільства.

Відтак, вивчення феномену баптизму в його граничних буттєвих і смисложиттєвих основах в контексті трансформації сучасного українського суспільства залишається відкритою темою для дослідників, які прагнуть відшукати в ньому конфесійні витoki формування нового образу культури та ствердити її самобутній духовний лик, ґрунтований на християнсько-протестантській традиції [5, с. 400].

Для сучасної епохи, яка у культурному відношенні визначається як перехідна від модерну до постмодерну, характерною є низка взаємопов'язаних релігійних і соціальних процесів. В їх основі міститься комплекс соціокультурних трансформацій в умовах переходу до постіндустріального суспільства, коли відбувається формування багатоманіття норм, цінностей та стилів життя. Внаслідок цього змінюється загальний характер суспільних суперечностей, який набуває більш екзистенціального, а не соціально-політичного характеру, що передбачає принципово інший спосіб розуміння зв'язків суспільства і

особистості. Основним чинником, що зумовив механізм та загальний характер сучасних трансформацій є феномен НТП та його глобальні наслідки, зокрема: урбанізація суспільного життя, трансформація традиційних сімейних структур та відносин, формування секулярно-раціоналізованої системи організації праці, що сприяє створенню мобільної атмосфери життя. Ці процеси мають глобальний характер і впливають на стан та динаміку всіх світових релігій і баптистських церков зокрема.

До утвердження свободи совісті всі сили євангельських віруючих були направлені на збереження й консервацію віровчення, цінностей, практики церковного життя. Зараз з'явилась можливість вільно сповідувати свою віру, розповсюджувати свої переконання, активно брати участь в житті суспільства, тобто більш менш вільно розвиватися. Але такий стан виявився незвичним. Він потребує від віруючих-баптистів значної інтелектуальної роботи з осмислення самих себе, свого місця в історії та в суспільстві, а також і екзистенційних пошуків. Це останнє питання може бути поставлене по-різному. Це може бути і філософська проблема: «Якою є ціль існування світу?». Це може бути цілком буденне питання: «Що я хочу? Чого я прагну в цьому житті?». Але кожне з цих питань виводить за межі наявного буття, де майбутнє визначає теперішнє й минуле. Тому загальний настрій та стан віруючих-баптистів – це пошук нових форм церковного життя, нових ідей, нових служінь [4, с. 75].

Екзистенційні пошуки віруючих-баптистів пов'язані з особливостями ідентичності віруючої людини. Самоідентифікація баптистів в умовах України супроводжувалась зовнішньою категоризацією, яка мала місце на всіх етапах життя людини, посилювала та підкріплювала процес самовизначення, сприяла формуванню більш стійкої системи ідентифікацій.

Важливим аспектом для віруючих вважається і онтологічний аспект: віруючі-християни – соціальна група, до якої людина може належати упродовж всього свого життя. Уже батьки за традицією приносять новонароджених для знайомства з церквою та благословення; пізніше дитина починає відвідувати недільну школу, ще пізніше – молодіжні зібрання. Члени церкви не уявляють собі сімейного життя без попереднього церковного благословення та вінчання, без різних форм церковного життя, участь в якому продовжується до самої смерті. Таким чином, можливість знаходитись в одній і тій же соціальній групі, яка вітає народження людини, супроводжує упродовж життєвого шляху і проводжає в останню путь, стабілізує та укріплює ідентичність віруючого.

Відомий український вчений Павленко В. Н. на підставі аналізу результатів міждисциплінарного дослідження, присвяченому вивченню життя й діяльності євангельських християн-баптистів зазначає, що «главным смыслообразующим мотивом в иерархии их мотивов становилось служение Богу». І надає таке свідчення «Изменилось всё.

Главное появилась цель в жизни. Раньше зачем я жил? Дочь уже взрослая, семья устроена, опохмелится – вот и вся цель. Пей, гуляй, завтра всё равно умрём – это был мой девиз жизни. А сейчас я как могу служу Богу. Теперь я ощущаю себя на своём месте. Главным было заполнить какую-то пустоту в душе. И это произошло» [4, с. 78].

В філософії є поняття екзистенційний вакуум, який якраз заповнюється у віруючих служінням Богу, що являє собою триєдність – слово, діло, життя, і все для Бога. «Но самое главное – это наша жизнь – мы должны все заветы в ней воплощать, чтобы быть примером для других» [3, с. 78].

Таким чином, ми прийшли до висновку, що смисложиттєві цінності баптизму відповідають напряду соціальної трансформації сучасного суспільства, які свідчать про становлення нової суспільно-економічної формації, сутністю якої є перехід від цінностей економічних до цінностей антропоцентричних. У філософському контексті це означає переорієнтацію від теоцентризму до антропоцентризму та космоцентризму в поєднанні з егоцентричними переживаннями людини.

Посилання

1. Любащенко В. Протестантизм в Україні: генеза, структура, місце у соціокультурних процесах / В. І. Любащенко / – К. – 1998.
2. Мірошніченко М. Історія та сучасний стан євангельсько-баптиської спільноти: організаційний аспект. / М. І. Мірошніченко // Роль науки, релігії та суспільства у формуванні моральної особистості: Матеріали ХХІХ міжнародної науково-практичної конференції. – Донецьк: ІПШ Наука і освіта, 2011. – С. 188–189.
3. Митрохин Л. Баптизм: история и современность. / Л. Н. Митрохин / – СПб, Изд-во РХГУ. 1997.
4. Павленко В., Ваннер К. Особенности психологии евангельских христиан-баптистов / В. Павленко // Вопросы психологии. – 2004. – №5. – С. 72–87.
5. Теологический энциклопедический словарь. М.: Духовное возрождение ЕХБ, 2003. – 1006 с.

Марина Тепленко (Житомир)

ВПЛИВ ДУХОВНОЇ СПАДЩИНИ СВЯТОГО БЕНЕДИКТА НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ

В статті розглядаються особливості духовної спадщини святого Бенедикта Нурсійського, які відігравали важливу роль у становленні європейської культури. Показано, що глибоке вивчення бенедиктинської духовності можна розглядати як повернення до джерел, у яких треба шукати вирішення світоглядних проблем.